

YETİŞKİMLERDE ÖĞRENME, YETİŞKİMLERİN TEMEL İHTİYAÇLARI HAKKINDA BAZI ÖNEMLİ NOTLAR VE BU BİLGİLERİN IŞIĞINDA HALK İLE TEMAS TEKNİKLERİ

Birinci Bölüm

Halk Eğitimcisinin toplum dinamizmini sağlamaya yönelmiş faaliyetlerinde dikkat edeceği esasları belirtmeden önce ana hatlarıyla de olsa gençlerin, yetişkinlerin ilgileri, davranışları, ihtiyaçları ve öğrenme tarzları hakkında deneysel psikolojinin ortaya koyduğu bazı hususların açıklanmasına lüzum vardır.

Filhakika son 70-80 yıl içinde psikoloji çalışmaları ile genel olarak öğrenmede ferdi ayrılıklar meydana çıkarılmış ve bir gerçek olarak kabul edilmiştir. Gençler ve yetişkinlerle ilgili psikoloji dallarının kendi alanlarındaki çalışmaları da, öğrenme, ilgi, ihtiyaç, davranış ve karakter yönlerinden bu çağlara mahsus özellikler bulunduğunu göstermiştir. Zitekim bilgi ve maharetlerin öğrenilmesi ve öğretilmesi yönlerinden gençlerle yetişkinler arasında birleşen ve ayrılan cihetlerin bulunduğu psikolojik denemelerle artık anlaşılmıştır.

Gençler olsun, yetişkinler olsun, kuvvetli istekle ve devamlı olarak yaptırılacak pratik çalışmalar sonunda gittikçe gelişen bir ilerleme gösterirler. Her iki çağ içinde bulunanlar öğrenmede büyük mehtahale geçirirler. Şöyleki: Gerek gençler, gerek yetişkinler, beceriksizlik ve başarısızlık duygusuyla işe başlarlar. Birçok hatalar yaparlar. Zorluklarla karşılaşınca boşa geçen çok zaman harcarlar. Fakat pratik, devamlı çalışmalarla ve zamanla bu ruh haleti ve görünüş kaybolur; gençlerin ve yetişkinlerin kendilerine güvenleri artar ve çalışmaları istenen amaca yönlendirilebilir. Gençlerin de yetişkinlerin de yeni konular üzerindeki ilgileri aynı tarzda uyandırılabilir. Kendi emsallerini öğrenip, yapabildikleri şeyleri öğrenmeye ve yapmaya kuvvetle sarılırlar.

Bilgi ve maharetlerin öğretilmesinde gençlerle yetişkinlerin birbirlerinden farklı tarafları da vardır. Hayat tecrübelerine binaen Yetişkinler öğretilmek üzere ele alınan konularla, kullanılacak materyallerin kendilerine takdim tarzına karşı fazla titizlik gösterirler. Biraz sistemli ve tertipli takdim şeklini beklerler.

Problemleri çözmek, yeni durumlara intibak keyfiyetinde de yetişkinler gençlerden daha daha avantajlıdır. Çünkü onların farklı bir takım alışkanlıkları, geçirmiş oldukları tecrübeler vardır. Yetişkinler bunlardan faydalanırlar. Bizzat kendisine fayda ve kazanç, toplum içindeki mevkiine itibar getirecek konuyu öğrenmeye yetişkinler şevkle sarılırlar. Bu türlü faaliyetlere haz duyarak iştirak ederler. Fakat acı tecrübeleri sebebiyle yetişkinler hata yapmaktan korkarlar.

Psikolojik araştırmalar yetişkinlik çağında dahi insana yeni bilgiler kazandırabileceğini her ne kadar ortaya çıkarmış ise de yetişkinin ilgisi daha ziyade kendisini çok yakından ilgilendiren meseleler üzerinde toplandığından yetişkinleri yakın ya da uzak çevresindeki her hangi yeni bir konu veya olay ile ilgilendirmek gençlerden daha zor olmaktadır. Ancak çok kuvvetli ilgilere bağlı, pratik faaliyetler yetişkinlerin de bilgi ve maharetleri öğrenme kapasitelerini ve şahsiyetlerini canlı tutmaktadır.

Kaldıki insanlar yaşlandıkça öğrenmeye, etrafında olup bitenlere

kendilerini uydurma yeteneklerini kaybetmezler. Zira gençlerden biraz daha fazla zaman ve gayret sarfetmek suretiyle yetişkinlerin de gençler kadar mükemmel öğrenebildikleri ve hüneler kazanabildikleri artık psikolojik bir gerçek olarak ortaya çıkmıştır.

Bütün insanlar aynı tarzda ve aynı sür'atle öğrenemezler. Bu husus da Öğrenme Psikolojisinin ortaya koyduğu gerçeklerdendir. Bahis konusu sebeptendir ki bazıları bir resmî, bir filmi, bir demansrasyonu, bir afişi görmekle ve incelemekle öğrenebilirler. Bir Gramafon'u ya da ses cihazını dinliyerek, bir radyo programını işiterek, başkalarını dinliyerek öğrenebilen insanlar da vardır. Öğrenmede yukarda söz konusu özelliği gösteren tiplerden başka öğretilmek istenen bilgi ve becerileri bizzat yapıp, yaşamadıkça öğrenmiyen tipik kimselerin bulunduğunu da psikolojik denemeler ayrıca ortaya çıkarmıştır.

İkinci Bölüm

Halk Eğitimi ve Toplum Kalkınmasında vazife ve sorumluluk almış elemanların, buraya kadar söylenen psikolojik esasları göz önünde bulundurması, ayrıca aşağıdaki önemli hususlara da dikkat etmeleri gerekmektedir.

Halk Eğitimcisi herşeyden önce eğitim için en önemli faktörün eğitimci yani bizzat kendisi olduğunu bilmelidir: bir memleket halkının kalkındırılması için düşünülen bütün eğitim plânlarının tahakkuku temel eğitim hizmetlerinde vezifeli elemanların şahsiyetine, onların fertlerle, toplumlarla beraber çalışmaları esnasında dikkat edecekleri bazı fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik esaslara dikkatle bağlı kalmalarıyla ilgilidir. Bu cihet açıkça bilinmeli ve kabul edilmelidir. Yine Halk Eğitimcisi peşinen kabul etmelidir ki bedence ve ruhça sağlam, duygusal yönden olgunlaşmamış ise, fikren zengin değilse, sabır ve tolerans sahibi olamazsa, sosyal ve ekonomik durumu ne olursa olsun, eğer bireylere ve toplumlara karşı aynı ilgi ve saygıyı duymuyorsa, halkla arkadaş olmasını ve onlarla çalışmasını bilmiyor ve her türlü eğitim faaliyetlerine severek katılmıyorsa halka faydalı olamaz, başarı sağlayamaz.

Bireylerin ve toplumların sınırsız ve çok çeşitli ihtiyaçları vardır. Eğitimci için üzerinde dikkatle ve önemle durulması gereken diğer bir gerçek de budur. Zira toplumlar, halk eğitimi yönünden varılmak istenen amaçlara ancak bu hususa cevap veren bir görüsten harekete geçilebildiği ve yetişkinlerin ihtiyaçları birinci plânda göz önünde bulunduğunda nisbette ulaştırılabilir. Halkın uyanması, hayatında gelişme kaydetmesi yönünden halkla beraber çalışacak elemanların duyulan ve gerçek ihtiyaçlara inanarak, davranışlarını bu esasa göre ayarlaması şarttır. Bireylerin ve toplumların umulan zamanda kalkınabilmesini, derman kazanmasını, aktivitesini kaybettirecek kadar insanlara tayzik yapan ağır hayat amilinin etkisinden kurtulup, başka ve değişik işlere de göz atabilecek zamanı ve imkânı kazanmasını istiyorsak, insanoğlunun duyulan ve gerçek ihtiyaçlarını ve ilgilerini tanımak zorunluğunu kabul etmemiz gerekmektedir.

Bireylerin ve toplumların gerçek ihtiyaçları nedir? bu, çeşitli toplumlara, zümrelere göre değişmekle beraber söz konusu önemli ihtiyacın genellikle ekonomik faktörde toplandığı müşahade edilmektedir. Gerçekten köylerde ve yaşayışı fakir çevrelerde bulunan insanların hayatlarını en can alacak şekilde tehdit eden sebebin asgarî bir

yaşama standardı için tabii ve zaruri ihtiyaçlarını yetecek kadar karşılayamamak olduğu kabul edilmektedir. Yoksul çevrelerde göze çarpan hareketlilik de daima aynı insanlarla düşüp kalkmaktan, yaşayış düzenindeki sonu gelmiyen yeknesaklıktan ileri geldiği, biraylerdeki düşünüş ve davranıştaki yetersizliğin ve ağırlığın, birçok iş yapabilecek durumda olmalarına rağmen sonu gelmez sabır ve tevekkül ile iyi günleri sadece bekleyişin yine ekonomik yetersizlikle ilgili bulunduğu ve söz konusu toplum ve zümreleri pasif hale getirdiği tezi kuvvetle savunulmaktadır. Fakat şu husus unutulmamalıdır: Halkın geçinme şartları iyiye doğru geliştikçe manevi ihtiyaçlar da kendiliğinden belirmekte ve hiç bir zorlama gerekmeden, ekonomik potansiyeli artan insanlar, bu defa sosyal, kültürel yönden yetiştirilmelerini eğitimcilerden istemektedirler.

Bu gerçek denemelerle de sabittir.

Üçüncü Bölüm

Hayata atılmış ve sorumluluk almış yetişkin insanların ekonomik, sosyal ve kültürel yönlerden kalkındırılması ile ilgili bütün elemanlar ve hasseten halk eğitimcileri için halkla temas teknikleri yönünden çok önemli bir husus da Temel İhtiyaçlar konusudur. Bu sebeple ve ana çizgileriyle de olsa konu hakkında aşağıdaki hususlara değinilmiştir.

Psikoloji biliminin son yüz yıl içinde diğer bilimlere kıskandıracak derecede ilerlediği bir gerçektir. Psikoloji bir taraftan (Genel Psikoloji, Çocuk Psikolojisi, Gençlik Psikolojisi, Davranış Psikolojisi, Kitle Psikolojisi, Bireysel Psikoloji, Sosyal Psikoloji, Arızalıları psikolojisi, Öğrenme Psikolojisi, Deneysel Psikoloji, Klinik Psikolojisi, Psikoterapi, Yetişkinler Psikolojisi v.s.) gibi dallara ayrılmış, öte yandan bu dalların her biri önemli bir takım psikolojik gerçekleri ortaya çıkarmıştır.

Yetişkinlerin temel ihtiyaçları karakter yönünden Fizyolojik, Psikolojik, Sosyolojik olmak üzere üç ana özellik göstermektedir. Cinsleri itibariyle de temel ihtiyaçları şöylece sıralıyabiliriz:

- 1- Beslenme ihtiyacı...
- 2- Barınma İhtiyacı...
- 3- Savunma (Emniyet) İhtiyacı...
- 4- Oyun ve Eğlence İhtiyacı...
- 5- İtibar İhtiyacı...
- 6- Sevgi İhtiyacı...

Doğuştan itibaren bu temel ihtiyaçların etkisi altında bulunan insanoğlunun, yaşı, kültürel ve sosyal seviyesi ne olursa olsun hayat boyunca bu ihtiyaçları derinden hissettiği de bir gerçektir. Bilhassa eğitimcilerin, eğitim yoluyla daha mutlu bir hayata kavuşturmak amacıyla rehberlik ettikleri toplumların davranışlarında değişiklik meydana getirebilmeleri için bahse konu ihtiyaçları daima göz önünde bulundurmaları gerekmektedir. Çünkü: İnsanların davranışları=temel ihtiyaçlarıyla+hayat tecrübelerinin+kabiliyetlerinin mahsulüdür.....

Buraya kadar verilen özet bilgilerin ışığında halk ile devamlı olarak temasta bulunan Halk Eğitimcilerine aşağıdaki tavsiyeler yapılabilir.

Dördüncü Bölüm

HALKLA TEMAS, ONLARLA BERABER ÇALIŞMA VE
HALKA YARDIM ETME TEKNİKLERİ YÖNÜNDEN
BİRKAÇ PRATİK TAVSİYE

1- Halka yeni bilgiler ve beceriler öğretip, davranışlarında değişiklik yapmada en önemli faktörün - yetecek kadar Psikoloji bilgisine ve Sosyoloji bilgisine sahip, bu bilgilerini halka temas esnasında kullanılabilen bir eğitimci olarak-bizzat kendimizin olduğunu daima göz bulundurmak.

2- Halkın hata yapmaktan çekindiğini, bu sebeple yeni bir işe başlarken yetişkinlerin ürkek ve beceriksiz olduklarını, boşa çok zaman harcadıklarını, yahlışlıklar yaptıklarını, Sür'atle öğrenemediklerini bilmek.

3- Yetişkinlerin, kendi akranlarının öğrendiği konulara ve başarıları işlere kuvvetle sarıldıklarını bilmek.

4- Yetişkin halkın, fayda kazanç ve itibar getirecek çalışmalara iltifat edip kolaylıkla yöneldiklerini bilmek.

5- Halkın yeni öğreneceği bilgi ve becerilerin, kendisine en kestirme yoldan, düzenli ve sistemli şekilde verilmesini ve kazandırılmasını istediğini bilmek.

6- Topluma kendimizi ondan bir parça imişiz gibi tanıtmak ve kabul ettirmek.

7- Toplum seviyesine inebilmek. (Dil, Görüş ve Fikir yönünden)

8- Dinî Liderlerden faydalanmak, köyün moral değerlerine karşı müteyakkız olmak, toleranslı olmak.

9- Halkla ilk temasta onları malî mükellefiyetler altına sokmak.

10- Toplumdaki çeşitli din ve mezhep guruplarını bilmek ve hiç bir yönden bu guruplar arasında ayırım yapmamak.

11- Halkla temasta itimat telkin etmek, samimi bir hava yaratmak.

12- Halktan gelecek her türlü fikirlere saygı göstermek.

13- Toplumda problemlerin çözümüne engel teşkil edecek insanları kazanmak.

14- Halkın makul dileklerini imkân nisbetinde yapabilmek, makul olmayanları da sükûnetle karşılamak.

15- Halkın topluma hizmette, herhangi bir şahsî menfaat gözetmemek.

16- Toplum içinde iş alanların, iş bölümünde kendilerine düşen görevi yapmalarını sağlamak.

17- Halkla temasta yalnız bireylerle değil küçük guruplarla ve gittikçe genişliyen halk topluluklarıyla temas etmek.

18- Halkın, Devlet mekanizmesine karşı güvenini kırıcı ve sarsıcı sözlerden, hareketlerden kaçınmak.

19- Halkla temasta, halkın içinden çıkmış liderlerden faydalanmayı ihmal etmemek.

20- Halkın, toplantı, sohbet ve konuşma yerlerini tesbit etmek, buralardan faydalanma yollarını araştırmak, toplanma ve iş yerlerine giderek halkla temas sağlamak.

- X (21) Toplumun kalkınmasında her ferdin rolü bulunduğunu ve fakat neticede şahsi menfaatlerin bulunduğunu halka ihsas ettirmek.
- (22) Halkla temasta halkın hoşlanacağı fıkra, atasözü, hikâyelerden faydalanmak.
- (23) Halkla temasta mutlaka tarafsız bir yeri seçmek.
- 24- Halkla temas esnasında yapılabilecek küçük yardımları hemen yapmak.
- (25) Halkla temasta giyimde sadeliğe ve fakat temizlik ve tertipliliğe dikkat etmek.
- (26) Mümkün olduğu kadar halkı konuşturmak ve onları dikkatle dinlemek.
- (27) Konuşmaların tabii seyrini bozmadan ve halkı şüpheye düşürmeden topluma ait problemleri tesbit etmek.
- 28- Halka, yerine getirilemeyecek vaadlerde bulunmamak.
- (29) Halk ile temasa başlamanın başından sonuna kadar sabır, güler yüzlülük ve müsamahayı elden bırakmamak.
- (30) Halka verilecek örneklerin, mümkün mertebe ve her yönden hitap edilen toplumla benzerliği olan zümrelerden ya da toplumlardan alınmasına dikkat etmek.
- (31) Gerektiği zaman halkın yaptığı toplu çalışmalara bizzat ve fiilen katılmak.
- (32) Halkın Atatürk Devrimlerine karşı inanç ve duygularını önce öğrenmek ve yeri geldikçe halkı bu yönden beslemek.
- X (33) Halkın kendi gücünün önemini kendilerine ihsas ettirmek.
- (34) Halkın arasından çok sayıda gönüllü lider yetiştirilmesine önem vermek.
- (35) Halkın (düğün, eğlence, mahalli gün, güreş, millî oyun, resmî bayramlar ve mevlüt) gibi toplantılarına severek katılmak, ziyaretlerini iade etmek, köy toplumunun çobanından ağasına kadar bütün ailelerinin özel işlerine yardımcı olmak ve hastalarıyla aynı derecede ilgilenmek. Ölüm olayları karşısında halkın acısını samimiyetle paylaşmak, cenaze törenlerine katılmak.

Gibi hususları bilmek, devamlı surette göz önünde bulundurmak ve halkla temaslarımızda davranışlarımızı bu esaslara göre ayarlamak fayda sağlayacaktır.

NOT:

İçlerine girip temas sağlayacağımız toplumlar hakkında önceden bilgi edinmek şarttır. Bunun için önce toplumun yaşadığı çevrenin fizikî, ekonomik, sosyal, kültürel değerleri, inançları, lider kişileri hakkında yetecek kadar bilgi toplamak lâzımdır. Önemli olan bu başlangıç çalışması yapılmadan önce yukarıdaki tavsiyelere uygun da olsa halkla temasa ve çalışmalara girişmemelidir.

14-Şubat-1967